

Litomyšl (září–listopad 1861)

V průběhu roku 1861 je Němcová stále churavější, životní podmínky jsou neúprosné. V srpnu 1861 po další roztržce s manželem, která neunikne veřejné pozornosti, odjíždí Božena do Chlumce nad Cidlinou a poté k rodině Josefa Němce do Nového Bydžova. Její zdravotní stav se stále zhoršuje. Přijíždí za ní syn Jaroslav, pak i Dora. Při studentské slavnosti jí zde mládež vzdává poctu. Božena je zase na chvíli šťastna.

V září 1861 odjíždí do Litomyšle, aby mohla v klidu psát. Od roku 1859 totiž jedná s místním nakladatelem **Antonínem Augustou (1832–1866)** o vydání *Sebraných spisů*. Augusta jí zajišťuje ubytování i stravu v hotelu U Modré hvězdy (čp. 83–84 na náměstí, dnes hotel Zlatá Hvězda).

„...p. Augusta měl už pokojíček přichystaný a s radostí mě přivítal...mám hezký pokojíček, divan, stolek, věšák na šaty a skříň a také postel...“
(z dopisu dceři Doře po příjezdu do Litomyšle)

Jelikož chce být finančně nezávislá, dělá Božena korektorské práce v časopise *Obrazy života*. Postupující nemoc provázená horečkami jí však nedovoluje psát a připravit do tisku další vydání **Babičky** a jiné

práce. Z tohoto důvodu dochází mezi ní a Augustou k rozepřím a ten ji odmítá dále finančně podporovat.

V listopadu 1861 přijíždí do Litomyšle Josef Němec. Platí Augustovi výlohy za pobyt ženy a těžce nemocnou ji odváží zpět do Prahy.

Noc tehda šlápla na housličky

20. ledna 1862 dostává Němcová zasluku z Litomyšle, první sešit druhého vydání *Babičky*, ovšem s chybami a na špatném papíru. Ač rozhořčena, píše do něj věnování dceři Doře a sestře Josefa Františka Šumavského Markytě, která ji v nemoci neustále navštěvovala.

Dne 21. ledna 1862 v šest hodin ráno Božena Němcová umírá. O tři dny později se koná pohřeb spisovatelky na pražském vyšehradském hřbitově. Přicházejí se s ní rozloučit příbuzní a přátelé, čeští vlastenci, zkrátka všichni, kteří ji milovali a uctívali. Rozloučit se přišla i Karolína Světlá. Přítomna byla také hraběnka Eleonora Kounicová, které Božena věnovala své nejúspěšnější literární dílo – *Babičku*.

Litomyšlské náměstí, druhý dům zleva je hotel U Modré hvězdy, kde byla Němcová ubytovaná; 1860

Antonín Augusta, litomyšlský nakladatel a vydavatel druhého vydání *Babičky* v r. 1862

...podél rakev kráčely řady černě oděných studentů a dívek s rozžatými svícemi a s věnci, na kterých vlály slovanské trikolóry, bulharští a chorvatští studenti provázeli rakev v národních krojích.

(Václav Tille: Božena Němcová)

Dere se paní houštím horečky už ruce stydnou Ji a první stránky Babičky přes pelest padají

Na každou chybu ještě naplakala Ba ne to není věčnost Babičky ale kam místo tečky slzu dala ta zůstane tam navždycky

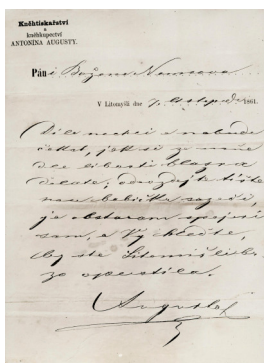
Dál bloudí paní lesem agónie Milostný dopis oheň vzal Muž ten a ten si šťastně žije a stydí se že lhal

Noc tehda šlápla na housličky všemu co živé je a zpívá a od těch časů sedá u Babičky komu se v srdci stmívá

(František Halas: Naše paní Božena Němcová, báseň Umírání)

Poslední fotografie Boženy Němcové z července r. 1859, ambrotypie, ateliér Vilém Rupp Praha

Rozhořčený dopis Antonína Augusty B. Němcové ze 7. listopadu 1861: „Dále nechci a nebudu čekat, jak si ze mne dle libosti blázna děláte; odezdejte tištěnou *babičku* srazem, ja obstarám spojení sam, a Vy hleďte, aby ste Litomyšli brzo opustila.“

Litografie Františka Šíra s ženou na úmrtním loži, která je mylně pokládána za poslední portrét Boženy Němcové